

Udskriftsdato: søndag den 11. januar 2026

VEJ nr 10267 af 03/06/2021 (Gældende)

Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Social- og Ældremin.,
Psykolognævnet, j.nr. 21-12495

Psykolognævnets vejledende retningslinjer for autoriserede psykologer

1. Generelt om Psykolognævnets retningslinjer

1.1. Retningslinjernes opbygning

2. Autoriserede psykologers pligter

3. Psykolognævnets tilsyn og kompetence

3.1. Hvem fører Psykolognævnet tilsyn med?

3.1.1. *Autoriserede psykologer*

3.1.2. *Faglig virksomhed uden for sundhedsvæsenet*

3.1.3. *Faglig virksomhed inden for sundhedsvæsenet*

3.2. Tilsynsopgaven

3.2.1. *Alvorlig kritik*

3.2.2. *Skærpet tilsyn*

3.2.3. *Påbud*

3.2.4. *Fratagelse af autorisation*

3.2.5. *Politianmeldelse/Orientering af politiet*

3.3. Hvad ligger uden for Psykolognævnets kompetence?

4. Den professionelle rolle - § 12

4.1. Generelt om autoriserede psykologers professionelle rolle

4.1.1. *Hvad er den professionelle rolle?*

4.1.2. *Funktionen som konsulent*

4.1.3. *Funktionen som undersøger*

4.1.4. *Behandling og sundhedsfaglig virksomhed*

4.1.5. *Metodevalg*

4.1.6. *Anvendelse af diagnoser*

4.2. Tavshedspligten

4.2.1. *Regler om tavshedspligt og vidneudelukkelse*

4.2.2. *Pligt til at videregive oplysninger*

4.2.3. *Psykolognævnets praksis*

4.2.4. *Videregivelse af helbredsoplysninger inden for sundhedsvæsenet*

4.3. Samtykke

4.3.1. *Samtykke til undersøgelsesopgaver*

4.3.2. *Undersøgelser af mindreårige på den ene forældremyndighedsindehavers anmodning*

4.3.3. *Samtykke til psykologfaglig virksomhed inden for sundhedsvæsenet*

4.4. Oplysningspligten

4.4.1. *Psykologen har ikke pligt til at inkriminere sig selv*

4.4.2. *Oplysninger fra arbejdsgiver*

5. Journalføring og opbevaring

5.1. Journalføring (ordnede optegnelser)

5.2. Særligt om journalføring af undersøgelses- og behandlingsopgaver

5.3. Særligt om optagelser med billede og lyd

5.4. Hvem ejer journalen?

5.5. Opbevaring af journalen

5.6. Aktindsigt

- 5.7. Særligt om aktindsigt i autoriserede psykologers journaler om undersøgelse, rådgivning eller behandling af mindreårige
- 5.8. Begrænsninger i forældremyndighedsindehavernes ret til aktindsigt
- 5.9. Klager over afslag på aktindsigt
- 6. Udfærdigelsen af erklæringer - § 16**
 - 6.1. Generelt om erklæringer
 - 6.1.1. *Hvad er en erklæring?*
 - 6.1.2. *Omhu og uhildethed*
 - 6.1.3. *Hvem har ansvaret for en erklærings indhold?*
 - 6.1.4. *Retningslinjer og vejledninger*
 - 6.1.5. *Metodefrihed*
 - 6.1.6. *Hvad skal erklæringen indeholde?*
 - 6.1.6.1. *Opdraget*
 - 6.1.6.2. *Sagens baggrund og undersøgelsens formål*
 - 6.1.6.3. *Undersøgelsens forløb*
 - 6.1.6.4. *Undersøgelsens indhold*
 - 6.1.6.5. *Samtaler og interviews*
 - 6.1.6.6. *Observationer*
 - 6.1.6.7. *Testning*
 - 6.1.6.8. *Vurderinger og konklusioner*
 - 6.1.6.9. *Redegørelse for gennemgangen af erklæringen med undersøgte*
 - 6.1.7. *Hvornår kan en gennemgang undlades eller ske efter, at erklæringen er sendt til opdragsgiver?*
 - 6.1.8. *Hvem har ret til at få erklæringen gennemgået?*
 - 6.1.8.1. *Mindreårige*
 - 6.1.9. *Hvilke erklæringer skal gennemgås med undersøgte?*
 - 6.1.1 *Gennemgang med opdragsgivers tilstedeværelse*
 - 0.
 - 6.1.1 *Rammerne for gennemgangen*
 - 1.
 - 6.2. Partsindlæg
 - 6.2.1. *Hvad er et partsindlæg?*
 - 6.2.2. *Indholdet af partsindlæg*
 - 6.3. Underretninger
 - 6.3.1. *Underretningspligten*
 - 6.3.2. *Indgivelse af underretninger*
 - 6.4. Andet skriftligt arbejde
- 7. Psykolognævnets afgørelser om alvorlig kritik**

1. Generelt om Psykolognævnets vejledende retningslinjer

Psykolognævnet skal offentliggøre vejledende retningslinjer for de pligter, en autoriseret psykolog skal opfylde i sit arbejde.¹⁾

Psykolognævnets vejledende retningslinjer er baseret på gældende lovgivning og Psykolognævnets praksis vedrørende de autoriserede psykologers pligter.

Psykolognævnets praksis bliver fastlagt på nævnsmøder, hvor Psykolognævnet træffer afgørelse i de konkrete tilsynssager.

1.1. Retningslinjernes opbygning

De vejledende retningslinjer er overordnet opdelt i hovedområder - § 12 om det faglige virke, § 14 om journalføring og opbevaring af journaler og § 16 om udfærdigelse af erklæringer.

Hvert hovedområde er opdelt i ét afsnit, der beskriver området generelt og i afsnit, der er særlige for det enkelte hovedområde:

Den professionelle rolle - § 12

- Generelt om autoriserede psykologers professionelle rolle
- Tavshedspligten
- Samtykke
- Oplysningspligten

Journal og opbevaring af journaler - § 14

- Aktindsigt

Udfærdigelse af erklæringer - § 16

- Generelt om erklæringer
- Erklæringer om undersøgelsesopgaver
- Partsindlæg
- Underretninger
- Andet skriftligt arbejde

Herudover indeholder retningslinjerne et afsnit om Psykolognævnets afgørelser om alvorlig kritik.

Retningslinjerne revideres løbende, når der sker ændringer i gældende lovgivning og praksis, og drøftes én gang årligt i nævnet.

2. Autoriserede psykologers pligter

Autoriserede psykologer har efter psykologlovens bestemmelser følgende pligter i den faglige virksomhed som autoriseret psykolog:

1. En autoriseret psykolog skal udvise omhu og samvittighedsfuldhed i sit arbejde som autoriseret psykolog (§ 12).
2. En autoriseret psykolog skal føre journal (ordnede optegnelser) over sin virksomhed (§ 14, stk. 1). Den autoriserede psykolog skal opbevare sin journal i mindst 5 år (§ 14, stk. 2).
3. En autoriseret psykolog skal give aktindsigt i journalen til den, hvis personlige forhold journalen vedrører, medmindre afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andres private interesser taler imod, at den pågældende får aktindsigt i sin journal (§ 14, stk. 3 og 4).
4. En autoriseret psykolog skal udfærdige de erklæringer, som psykologen laver i sin egenskab af autoriseret psykolog, med omhu og uhildethed (§ 16).²⁾
5. En autoriseret psykolog skal medvirke ved Psykolognævnets tilsyn efter nævnets nærmere anvisning, herunder skal psykologen efter Psykolognævnets anmodning afgive alle oplysninger, som nævnet vurderer, er nødvendige for at kunne gennemføre sit tilsyn (§ 2b, stk. 1).

Psykolognævnet vurderer, om en autoriseret psykolog har overholdt ovenstående pligter og krav i den konkrete tilsynssag.

3. Psykolognævnets tilsyn og kompetence

3.1. Hvem fører Psykolognævnet tilsyn med?

Psykolognævnet fører tilsyn med autoriserede psykologers faglige virksomhed og egnethed til udøvelse af erhvervet.

Tilsynet føres med alle autoriserede psykologer, uanset hvor den autoriserede psykolog er ansat, og hvad psykologen arbejder med. Psykolognævnet fører dermed tilsyn med autoriserede psykologers virke, såvel uden for sundhedsvæsenet, som inden for sundhedsvæsenet.

3.1.1. Autoriserede psykologer

Det er ikke et krav for at kunne arbejde som psykolog i Danmark, at man er autoriseret, men autorisation som psykolog kan give adgang til bestemte arbejdsopgaver og løntillæg.

En autoriseret psykolog er uddannet cand.psych. eller har en uddannelse, der kan sidestilles hermed. Derudover har en autoriseret psykolog gennemgået en praktisk efteruddannelse svarende til to års psykologfagligt arbejde på fuld tid. Som en del af den praktiske efteruddannelse har den autoriserede psykolog modtaget løbende supervision og er på denne baggrund meddelt autorisation af Psykolognævnet.

Psykolognævnet fører register over alle autoriserede psykologer i Danmark. Registret kan tilgås via Psykolognævnets hjemmeside³⁾, og en psykolog vil altid kunne søges frem i registret, hvis psykologen er autoriseret af Psykolognævnet.

3.1.2. Faglig virksomhed uden for sundhedsvæsenet

Faglig virksomhed uden for sundhedsvæsenet er bl.a. forebyggelse, rådgivning, behandling, udredning, diagnostik og lignende inden for undervisningsområdet og socialområdet og det erhvervspsykologiske område. Det er typisk arbejde inden for børneområdet og familieområdet samt socialområdet og beskæftigelsesområdet.

Inden for børneområdet og familieområdet er det særligt arbejdet med børnesagkyndige undersøgelser⁴⁾ og forældrekompetenceundersøgelser⁵⁾, uanset om arbejdet udføres for en kommune, Familieretshuset eller en domstol. Det er også arbejde i pædagogisk-psykologisk regi (PPR) og på behandlingsinstitutioner, der organisatorisk er placeret inden for socialområdet.

Inden for socialområdet og beskæftigelsesområdet er det bl.a. arbejde, der udføres for kommunerne, f.eks. udredninger for jobcentre, kommunernes sygedagpengeafdelinger m.v.

3.1.2. Faglig virksomhed inden for sundhedsvæsenet

Faglig virksomhed inden for sundhedsvæsenet er bl.a. psykologisk undersøgelse og behandling af psykisk lidelse samt rådgivning af mennesker, der uden at være syge, befinder sig i en krisesituation eller på anden måde har personlige vanskeligheder.

Sundhedsfaglig virksomhed kan udføres på et sygehus, en anden behandlingsinstitution inden for sundhedsvæsenet og i privat praksis, når virksomheden omfattes af ovenstående beskrivelse.⁶⁾

Sundhedsfaglig virksomhed er ikke kun behandling. Det er også de mere konkrete pligter, der knytter sig til behandlingen, som f.eks. information og indhentelse af samtykke, udfærdigelse af erklæringer, journalføring og overholdelse af reglerne om tavshedspligt.⁷⁾

I tilsynet med autoriserede psykologer, der virker inden for sundhedsvæsenet, suppleres Psykolognævnet af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn.

Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn behandler klager over konkrete sundhedspersoners faglige virksomhed.

I de sager, der behandles af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn, afgiver disciplinærnævnet en udtalelse om, hvorvidt sundhedspersonens sundhedsfaglige virksomhed har været kritisabel, eller om sundhedspersonen har handlet i strid med sundhedslovens kapitel 4-7 og 9. Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn kan herunder udtale kritik med indskærpelse eller søge iværksat sanktioner.

Psykologer, der er autoriserede, betragtes som sundhedspersoner i sundhedslovens forstand i det omfang, de pågældende udfører sundhedsfaglige opgaver.

Hvis Psykolognævnet modtager en konkret henvendelse om en autoriseret psykologs faglige virksomhed inden for sundhedsvæsenet, henviser Psykolognævnet altid vedkommende til at gøre brug af den klageadgang, der findes på området i form af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn. Som tilsynsmyndighed kan Psykolognævnet sideløbende hermed føre tilsyn med sager, som også behandles i Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn, hvis der er forhold, der er knyttet til den autoriserede psykologs faglige optræden.

Hvis Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn efter behandling af en klage udtaler kritik, kritik med indskærpelse eller iværksætter sanktioner vedrørende en autoriseret psykologs virksomhed inden for sundhedsvæsenet, skal Psykolognævnet orienteres om afgørelsen. Psykolognævnet kan herefter beslutte at rejse en tilsynssag, hvis nævnet vurderer, at der er grundlag herfor.

3.2. Tilsynsopgaven

I almindelighed vil henvendelser vedrørende en autoriseret psykolog til Psykolognævnet give anledning til, at der oprettes en tilsynssag omhandlende psykologens faglige optræden og forpligtelser efter psykologloven.

Ofte vil en tilsynssag blive rejst på baggrund af en henvendelse fra en borger, der er utilfreds med en psykologs faglige virke. I andre tilfælde kan nævnet blive opmærksom på en sag af egen drift.

Hvis sagen er relateret til en autoriseret psykologs faglige virke, vil nævnet som udgangspunkt rejse en sag, da nævnet fører et løbende tilsyn med alle autoriserede psykologer.

Psykolognævnet foretager en juridisk vurdering af, om psykologen efterlever de psykologfaglige forpligtelser i psykologlovens kapitel 2.⁸⁾

Psykolognævnet foretager en konkret vurdering i hver enkelt tilsynssag og inddrager den konkrete sags oplysninger og omstændigheder i øvrigt.

De afgørelser, nævnet træffer, er endelige og kan derfor ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Efter psykologlovens kapitel 1b kan Psykolognævnet iværksætte følgende tilsynsforanstaltninger:

- Udtale kritik
- Udtale alvorlig kritik
- Iværksætte skærpet tilsyn
- Give påbud
- Fratage autorisation

Et væsentligt formål med tilsynsforanstaltningerne er at få en autoriseret psykolog til at ændre kritisabel faglig virksomhed.

Psykolognævnet kan udtale kritik, hvis en autoriseret psykolog har tilsidesat eller ikke levet op til sine forpligtelser.

3.2.1. Alvorlig kritik

Psykolognævnet kan udtale alvorlig kritik, hvis en autoriseret psykolog i væsentligt omfang har tilsidesat eller ikke levet op til sine forpligtelser.

I sager, hvor der udtales kritik eller alvorlig kritik, udtaler Psykolognævnet sig tillige om kritikens betydning for psykologens arbejde i den konkrete sag.⁹⁾

Da Psykolognævnet alene har tilsynsfunktion i forhold til den autoriserede psykologs faglige optræden, tager nævnet ikke stilling til det faglige indhold.¹⁰⁾

3.2.2. Skærpet tilsyn

Psykolognævnet kan iværksætte skærpet tilsyn med en autoriseret psykolog, hvis psykologen har udvist alvorlig eller gentagen kritisabel faglig virksomhed. Det betyder, at det er et krav for anvendelsen af skærpet tilsyn, at nævnet har konstateret kritisabel faglig virksomhed i forbindelse med en tilsynssag.

Skærpet tilsyn vil kunne anvendes i situationer, hvor nævnet vurderer, at psykologens manglende overholdelse af de faglige forpligtelser er af en sådan karakter, at den udløser en afgørelse om alvorlig kritik, og i situationer, hvor nævnet gentagne gange har fundet, at psykologens faglige virksomhed er kritisabel.¹¹⁾

Et skærpet tilsyn kan f.eks. indebære en pligt til at indsende journaler, eller til at psykologen skal afgive en redegørelse om specifikke forhold.

Tilsynsperioden skal være tidsbegrænset, men kan forlænges af nævnet.

Psykolognævnet kan på baggrund af de forhold, der er kommet frem under det udførte skærpede tilsyn, og hvis det fortsat vurderes nødvendigt til imødegåelse af psykologens kritisable virksomhed, træffe afgørelse om forlængelse af perioden.¹²⁾

Et skærpet tilsyn kan også indebære et krav om indsendelse af kopi af et opdrag til en arbejdsopgave med angivelse af, hvordan psykologen vil tilrettelægge sit arbejde i sagen.

3.2.3. Påbud

Psykolognævnet kan give et fagligt påbud til en autoriseret psykolog om ændring af den del af psykologens faglige virksomhed, der har givet grundlag for alvorlig eller gentagen kritik.

Det faglige påbud vil kunne anvendes i situationer, hvor nævnet vurderer, at psykologens manglende overholdelse af de faglige forpligtelser er af en sådan karakter, at den udløser en afgørelse om alvorlig kritik, og i situationer, hvor nævnet gentagne gange har fundet, at psykologens faglige virksomhed er kritisabel.

Ved "alvorlig eller gentagen kritisabel faglig virksomhed" forstås tilfælde, hvor den autoriserede psykolog ikke blot i enkelte tilfælde har udvist mangel på omhu og samvittighedsfuldhed, men mere generelt ikke har udvist omhu og samvittighedsfuldhed og ikke har levet op til sædvanlige faglige normer. Dette kan konstateres på baggrund af en række ensartede tilfælde af mangelfuld praksis, der viser, at den autoriserede psykolog ikke lever op til de faglige forpligtelser. Det kan dog også konstateres på baggrund af et enkelt tilfælde af mangelfuld praksis af mere grundlæggende karakter, som udløser alvorlig kritik.

Den allerede udøvede kritisable virksomhed er tilstrækkeligt grundlag for udstedelse af et fagligt påbud.

Et fagligt påbud kan være tidsbegrænset eller tidsubegrænset og indebærer ikke begrænsninger i psykologens virksomhedsudøvelse.

Et fagligt påbud kan f.eks. vedrøre efteruddannelse, korrekt journalføring, korrekt informering af klienter og efterlevelse af faglige normer.

Et eksempel på et fagligt påbud om at efterleve en bestemt faglig norm er efterlevelse af nævnets retningslinjer om udfærdigelse af erklæringer eller reglerne om journalføring.

I forbindelse med en egnethedssag kan Psykolognævnet give en autoriseret psykolog et påbud om at lade sig underkaste lægelig eller anden sagkyndig undersøgelse og medvirke ved kontrolforanstaltninger. Påbuddet kan gives, hvis der er begrundet mistanke om, at psykologen er uegnet til udøvelsen af hvervet, som følge af sygdom, misbrug af rusmidler eller lignende. Afgørelser om påbud i egnethedssager skal ikke offentliggøres.

3.2.4. Fratagelse af autorisation

En autoriseret psykolog kan fratages sin autorisation, hvis:

- Psykologen må antages at være til fare for andre mennesker på grund af
 - en lidelse, der gør den pågældende uegnet til udøvelse af psykologens faglige virksomhed
 - sygdom eller misbrug af rusmidler eller lignende, der bevirker, at psykologen varigt eller med mellemrum befinder sig i en mangelfuld sjælstilstand
 - udvist grov forsømmelighed ved udøvelsen af hvervet.
- Psykologen overtræder et påbud udstedt af Psykolognævnet.

Psykolognævnet fratager en psykologs danske autorisation, hvis den er meddelt på baggrund af autorisation i et andet land, hvis autorisationen i det andet land bliver frataget den pågældende eller på anden måde mister sin gyldighed.

3.2.5. Politianmeldelse/Orientering til politiet

Psykolognævnet kan orientere politiet eller anmelde til politiet, hvis nævnet bliver bekendt med mulige strafbare forhold, som kan have betydning for psykologens faglige virke.

I de tilfælde, hvor en person anvender den beskyttede titel "psykolog" uden at have ret til det, vil dette føre til en anmeldelse, da overtrædelse af § 1, stk. 1 i lov om psykologer m.v. om beskyttelse af titlen "psykolog" straffes med bøde efter samme lovs § 23, stk. 1.

3.3. Hvad ligger uden for Psykolognævnets kompetence?

1. At vurdere arbejde, der er udført af psykologer, der ikke er autoriserede.
2. At vurdere, om en autoriseret psykolog har overholdt de Ethiske principper for Nordiske psykologer.
3. At foretage bevisførelse, f.eks. at afhøre vidner.
4. At give en faglig vurdering, eller en second opinion, herunder at vurdere om en autoriseret psykolog er kommet frem til den "rigtige" vurdering eller konklusion, og om den autoriserede psykolog har anvendt de "rigtige" tests, interviews og observationsformer samt fortolket dem korrekt. Nævnet kan f.eks. ikke sammenligne en erklæring med en anden erklæring, enten ældre eller nyere, om samme person foretaget af en anden psykolog eller en anden fagperson, som eventuelt viser et andet resultat af den undersøgte. De omstændigheder, der var gældende på tidspunktet for en undersøgelse, kan have ændret sig efter undersøgelsen og dermed betyde, at en ny undersøgelse vil give et andet resultat.

5. At bestemme, hvilken betydning Psykolognævnets afgørelse skal have i en eventuel verserende eller afsluttet sag hos den myndighed, der har bedt den autoriserede psykolog om at foretage en undersøgelse eller lignende.
6. Psykolognævnet kan heller ikke forlange, at en erklæring bliver fjernet fra myndighedens journal, eller at den autoriserede psykolog foretager ændringer i erklæringen.
7. At vurdere en anden myndigheds afgørelse eller sagsbehandling i den sag, hvor en autoriseret psykolog har udført et stykke psykologfagligt arbejde, der ligger til grund for myndighedens afgørelse. Psykolognævnet kan f.eks. ikke udtale sig om myndighedens valg af psykolog i den konkrete sag.

4. Den professionelle rolle - § 12

4.1. Generelt om autoriserede psykologers professionelle rolle

4.1.1. Hvad er den professionelle rolle?

Autoriserede psykologer skal udvise omhu og samvittighedsfuldhed i deres virke som autoriserede psykologer.

Det betyder, at en autoriseret psykolog ved udførelsen af sit virke som autoriseret psykolog generelt skal optræde professionelt, afbalanceret og respektfuld.

§ 12 omhandler kravene til udførelsen af opgaverne som konsulent, undersøger, behandler og supervisor.

Det, der kan henføres til den autoriserede psykologs virke, er f.eks.:

- rollen som konsulent
- rollen som undersøger – før, under og efter en undersøgelsesopgave
- rollen som supervisor
- rollen som behandler i forbindelse med samtale-, rådgivnings- og terapiforløb, både i forhold til udredning og intervention
- indgivelse af underretninger¹³⁾
- videregivelse af oplysninger¹⁴⁾
- indhentelse af samtykke¹⁵⁾

Listen er ikke udtømmende.

Pligten til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed er udtryk for en retlig standard.

Det betyder, at forståelsen af, hvad der er omhu og samvittighedsfuldhed kan undergå ændringer i takt med dels udviklingen inden for det pågældende fagområde dels med den almindelige samfundsudvikling.¹⁶⁾ Det indebærer, at den autoriserede psykolog er forpligtet til at holde sig orienteret om gældende og ændrede regler indenfor sit arbejdsområde.

4.1.2. Funktionen som konsulent

Autoriserede psykologer skal udvise omhu og samvittighedsfuldhed i deres rolle som konsulent. Som konsulent bidrager man med sin faglighed til myndigheder eller virksomheder for at øge den sagsansvarliges oplysningsgrundlag for sin beslutning.

4.1.3. Funktionen som undersøger

Autoriserede psykologer skal udvise omhu og samvittighedsfuldhed i deres rolle som undersøger.

Det betyder bl.a., at den autoriserede psykolog sammen med opdragsgiver skal sikre sig, at der er enighed om, hvilken opgave psykologen skal udføre, at undersøgelsen tilrettelægges, så opdraget kan besvares, og at der foreligger aftale om varigheden af undersøgelsen inkl. honorarkrav.

Det er den autoriserede psykologs ansvar at vurdere det opdrag, der er stillet med hensyn til:

- om det er metodisk muligt at gennemføre undersøgelsen
- om opgaven ligger inden for ens kompetenceområde
- at afklare eventuelle uklarheder med opdragsgiver
- at vurdere habilitetsproblemer

Den autoriserede psykolog skal med sit metodevalg sikre sig, at undersøgelsens indhold er fyldestgørende til at belyse det opdrag, psykologen har fået.

I konfliktsager skal den autoriserede psykolog foruden de almindelige normer om at optræde professionelt, afbalanceret og respektfuldt være opmærksom på at forholde sig neutralt over for sagens parter såvel i sine handlinger, mundtlige udtalelser og adfærd, som i selve erklæringen. Den autoriserede psykolog skal være opmærksom på, at erklæringer kan bruges i en tvist af personer, som ikke er omfattet af reglerne om tavshedspligt.

Videre skal den autoriserede psykolog sikre sig, at undersøgelsesforløbet foregår i professionelle rammer, så den eller de undersøgte kan føle sig så trygge som muligt. I den forbindelse skal den autoriserede psykolog informere undersøgte om undersøgelsens formål, indhold og tidsmæssige ramme. Derudover skal psykologen informere om sin rolle og funktion som undersøger, herunder at rollen som undersøger i sager, der skal øge oplysningsgrundlaget for en myndigheds afgørelse, indebærer, at der ikke er fortrolighed i undersøgelsen.

Tidsaspektet for en undersøgelse er særligt vigtigt i sager om særlig støtte efter serviceloven til børn og unge, hvor undersøgelserne kan medvirke til at danne grundlag for, at eventuelle hjælpeforanstaltninger kan iværksættes. For barnet er det afgørende, at der sættes ind så tidligt som muligt. Også for forældrene er det vigtigt, at undersøgelsen ikke trækker ud.

Tidsrammen for en undersøgelse inkl. erklæringsskrivning er almindeligvis tre måneder fra undersøgelsens start og ved særligt omfattende undersøgelser kan tidsrammen være seks måneder.

Hvis der er afvigelser fra denne standard pga. konkrete forhold i sagen, som f.eks. ferie, psykologens sygdom, undersøgtes egne forhold, herunder afbud i undersøgelsesperioden, skal psykologen holde undersøgte og opdragsgiver orienteret om udsættelsen.

Opdragsgiver og psykologen kan desuden aftale en tidsramme for undersøgelsen i den konkrete sag. Det skal fremgå i erklæringen, hvis der er indgået særlige aftaler om tidsrammen for undersøgelsen.

Hvis den autoriserede psykolog ikke ser sig i stand til at gennemføre undersøgelsesopgaven af personlige eller faglige årsager, skal psykologen redegøre skriftligt herfor, uanset hvor langt psykologen er i undersøgelsesforløbet.

Den autoriserede psykolog skal så vidt muligt efter aftale med opdragsgiver bidrage til en løsning af, hvordan det videre forløb kan håndteres, herunder hvordan opgaven eventuelt kan overdrages til en anden psykolog.

Når den autoriserede psykolog har gennemgået erklæringen med undersøgte og herefter afleveret sin erklæring til opdragsgiver, vil psykologens rolle i den pågældende materielle sag som regel være afsluttet, herunder kontakten til undersøgte og opdragsgiver.

Der kan være tilfælde, hvor undersøgte eller opdragsgiver efterfølgende kontakter psykologen med spørgsmål eller kommentarer. I så fald bidrager psykologen med besvarelse af de konkrete spørgsmål, hvis det er muligt, men skal være opmærksom på ikke at indgå i en ny rolle, som er uforenelig med den hidtidige.

4.1.4. Behandling og sundhedsfaglig virksomhed

Den autoriserede psykologs virke i forbindelse med behandling er ud over omhu og samvittighedsfuldhed i selve behandlingen også de mere konkrete pligter, der knytter sig til behandlingen, som f.eks. information, indhentelse af samtykke og videregivelse af helbredsoplysninger.

I sager om behandling suppleres Psykolognævnet af Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn, der behandler klager over konkrete sundhedspersoners faglige virksomhed inden for sundhedsvæsenet.

Psykolognævnet kan tage en sag op, der også verserer i Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn, når der er forhold, der giver anledning til at rejse en tilsynssag.¹⁷⁾

4.1.5. Metodevalg

Psykologen er forpligtet til at foretage en udredning/assessment, inden behandlingen iværksættes i dialog med klienten.

4.1.6. Anvendelse af diagnoser¹⁸⁾

Ved anvendelse af diagnoser lægges vægt på, at den autoriserede psykolog har belæg, herunder tilstrækkelig dokumentation, for at anvende en bestemt diagnose, hvad enten diagnosen kommer til at fremgå i en erklæring om en undersøgelse eller i journalen om et behandlingsforløb.

Det skal fremgå af erklæringen, hvem der har stillet diagnosen.

4.2. Tavshedspligten

4.2.1. Regler om tavshedspligt og vidneudelukkelse

Efter psykologloven¹⁹⁾ er alle psykologer omfattet af straffelovens²⁰⁾ regler om tavshedspligt, uanset om de har autorisation og uafhængigt af, om de arbejder for en offentlig myndighed.

Dermed er alle psykologer også omfattet af den almindelige vidneudelukkelsesregel.²¹⁾ Efter vidneudelukkelsesreglen kan retten bestemme, at et vidne ikke skal afgive forklaring om forhold, som vidnet har tavshedspligt om, og hvis hemmeligholdelse har væsentlig betydning.

Offentligt ansatte psykologer er desuden omfattet af forvaltningslovens regler om tavshedspligt²²⁾ og videregivelse af personoplysninger²³⁾ og er på lige fod med andre offentligt ansatte omfattet af den særlige vidneudelukkelsesregel.²⁴⁾ Efter den særlige vidneudelukkelsesregel må sådanne personer ikke uden samtykke fra vedkommende myndighed afkræves vidneforklaring om forhold, som de af hensyn til det offentlige interesse har tavshedspligt om.

Psykologer, der virker inden for sundhedsvæsenet, er også omfattet af kapitel 9 i sundhedsloven om tavshedspligt og videregivelse og indhentelse af helbredsoplysninger m.v.

4.2.2. Pligt til at videregive oplysninger

Hvis en psykolog har pligt til at videregive oplysninger eller til at handle i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv, er der ikke tale om et brud på tavshedspligten.²⁵⁾

Det kan f.eks. være:

- Underretninger efter serviceloven²⁶⁾
- Oplysninger, som psykologen har pligt til at give på forlangende af en myndighed²⁷⁾
- Oplysninger, der er nødvendige at videregive til brug for Psykolognævnets gennemførelse af tilsynet²⁸⁾
- Videregivelse af oplysninger efter databeskyttelsesforordningen²⁹⁾ og databeskyttelsesloven³⁰⁾

4.2.3. Psykolognævnets praksis

Psykolognævnet har udtalt, at autoriserede psykologer skal udvise særlig agtpågivenhed, så de ikke bevidst eller ved uagtsomhed videregiver oplysninger, som de har fået kendskab til i deres praksis.

Psykolognævnet kan ikke vurdere, om der ved videregivelse af oplysninger er sket brud på straffelovens §§ 152 og 152 c-152 f, da denne kompetence hører under domstolene.

Psykolognævnet kan imidlertid vurdere et forhold om videregivelse af fortrolige oplysninger efter psykologlovens bestemmelser om autoriserede psykologers pligter. Det vil sige, om den autoriserede psykolog ved videregivelsen af oplysningerne har udvist omhu, samvittighedsfuldhed og uhildethed.

Det gælder, uanset om den autoriserede psykolog har pligt til at videregive oplysningerne eller ej.

De oplysninger, den autoriserede psykolog videregiver til brug for Psykolognævnet i forbindelse med en tilsynssag, skal være nødvendige for gennemførelse af tilsynet. Det betyder, at oplysningerne skal være relevante for den konkrete sag og for besvarelsen af Psykolognævnets spørgsmål.

4.2.4. Videregivelse af helbredsoplysninger inden for sundhedsvæsenet

Om autoriserede psykologers tavshedspligt inden for sundhedsvæsenet henvises til Sundhedsvæsenets Disciplinærnævns praksis herom.

4.3. Samtykke

4.3.1. Samtykke til undersøgelsesopgaver

I det omfang, der er krav herom, sørger opdragsgiver for at indhente samtykke eller accept til undersøgelsen fra undersøgte eller undersøgtes forældremyndighedsindehavere til brug for f.eks. børnesagkyndige undersøgelser, forældrekompetenceundersøgelser, børnepsykologiske undersøgelser m.v.

Hvis den autoriserede psykolog vurderer, at det er nødvendigt selv at indhente yderligere information til brug for undersøgelsen end det, der allerede findes i de modtagne sagsakter fra opdragsgiver, skal psykologen sørge for at få samtykke fra de undersøgte eller forældremyndighedsindehaverne til at indhente informationen.

En undersøgelse eller behandling af et barn eller en ung kan i særlige tilfælde gennemføres uden forældremyndighedsindehavernes samtykke.³¹⁾

4.3.2. Undersøgelser af mindreårige på den ene forældremyndighedsindehavers anmodning

Autoriserede psykologer bliver til tider bedt om at foretage en form for psykologisk undersøgelse af en mindreårig af en forældremyndighedsindehaver.

I de situationer skal den autoriserede psykolog gøre sig klart, om der er flere forældremyndighedsindehavere, og om der i så fald er samtykke til undersøgelsen fra begge forældremyndighedsindehavere.

Efter forældreansvarsloven er en psykologisk undersøgelse af et barn en så væsentlig beslutning om barnets forhold, at det kræver enighed mellem forældremyndighedsindehaverne.³²⁾ Det er den autoriserede psykologs ansvar at sikre sig samtykke fra begge forældremyndighedsindehavere.

4.3.3. Samtykke til psykologfaglig virksomhed inden for sundhedsvæsenet

For information om praksis omkring indhentelse af samtykke ved udførelsen af sundhedsfaglig virksomhed henvises til Sundhedsvæsenets Disciplinærnævns praksis herom.

4.4. Oplysningspligten

Som autoriseret psykolog er man forpligtet til at give oplysninger til brug for Psykolognævnets behandling af en sag.³³⁾

4.4.1. Psykologen har ikke pligt til at inkriminere sig selv

Hvis en henvendelse til Psykolognævnet vedrører strafbare forhold, som f.eks. uberettiget videregivelse af fortrolige oplysninger, vil de oplysninger, den autoriserede psykolog giver om forholdet i sagen i Psykolognævnet, kunne bruges i en eventuel strafferetlig sag.

I sådanne tilfælde er psykologen ikke forpligtet til at udtale sig om sit virke i forbindelse med det konkrete, strafbare forhold.

4.4.2. Oplysninger fra arbejdsgiver

Psykolognævnet kan bede den autoriserede psykologs arbejdsgiver om at bidrage til at oplyse sagen.³⁴⁾

Der er ikke knyttet sanktionsmuligheder til bestemmelsen. Hvis arbejdsgiver ikke udleverer de ønskede oplysninger til Psykolognævnet, må nævnet træffe afgørelse på det foreliggende grundlag.

5. Journalføring og opbevaring

Ifølge psykologloven har autoriserede psykologer pligt til at føre og opbevare journaler om deres faglige virksomhed.³⁵⁾

Indholdet af pligten til at føre og opbevare journal er nærmere uddybet i bekendtgørelsen om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser.³⁶⁾

Efter Psykolognævnets praksis kan tilsidesættelse af pligten til at føre og opbevare journal give grundlag for at udtale kritik for manglende omhu og samvittighedsfuldhed. Kritikken gives dermed efter psykologlovens § 12 med henvisning til samme lovs § 14, stk. 1, om journalføring eller stk. 2 om opbevaring.

5.1. Journalføring (ordnede optegnelser)

Autoriserede psykologer skal føre ordnede optegnelser over deres faglige virksomhed som autoriseret psykolog i forbindelse med undersøgelses, rådgivnings- og behandlingssager.

Journaloptegnelserne er dels til brug for den autoriserede psykolog selv, herunder til dokumentation for det faglige virke i forbindelse med Psykolognævnets tilsyn, dels til brug for klienten, hvis klienten f.eks. ønsker at få nærmere indsigt i psykologens arbejde med den pågældende eller ønsker at fortsætte sit forløb ved en anden psykolog.³⁷⁾

Journalføringspligten gælder for alle autoriserede psykologer, uanset om de er selvstændige, privatansatte eller ansat i det offentlige.

Om de nærmere retningslinjer for indholdet af og formen på journalen henvises til ovennævnte bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser.

5.2. Særligt om journalføring af undersøgelses- og behandlingsopgaver

Af bekendtgørelsen om ordnede optegnelser fremgår, at der skal føres journal for hvert sagsforløb, samt at optegnelserne skal være kronologiske, i permanent skrift og let læselige. Journalen kan føres i hånden eller elektronisk.

Generelt skal en journal give information om den aktivitet, der har fundet sted i et givet forløb og for de faglige beslutninger, der er truffet undervejs. Bekendtgørelsen rummer en samlet beskrivelse af krav ved såvel undersøgelser, rådgivning, som behandlingsforløb, men der er forskelle i forløbstyperne, der kan begrunde et særligt fokus i de tre former for forløb, når Psykolognævnet som led i tilsyn vurderer journalføring.

Journalføring i forbindelse med undersøgelser skal give information om forløbet i undersøgelsen dvs. henvisning, opdrag, hvornår de enkelte møder fandt sted og med hvem, samt telefonisk og skriftlig kontakt, som har betydning for forløbet. Kontinuationerne sammenfattes i en erklæring, som omfatter de indhentede oplysninger, der udgør præmisser for den samlede vurdering.

Som hovedregel gælder følgende krav til journalens indhold

- Journalen skal indeholde information om de oplysninger, psykologen har modtaget, indhentet eller videregivet i forbindelse med undersøgelsen
- Alle modtagne sagsakter skal ikke nødvendigvis journaliseres, men det skal fremgå af journalen, hvilke oplysninger der er modtaget og anvendt som informationsgrundlag i undersøgelsen
- Opdraget for undersøgelsen skal journaliseres separat; hvis det formidles mundtligt, skal det noteres i journalen
- Samtykke ifm. undersøgelsen skal journaliseres
- Korrespondance med opdragsgiver skal journaliseres
- Erklæringen skal journaliseres

Notater og testresultater skal journaliseres, medmindre oplysningerne i deres helhed er gengivet i erklæringen.

Journalisering af behandlingsforløb har til formål at støtte psykologens egen hukommelse og forståelse af problemstillingen i sagen gennem notater om indholdet i sessionerne. Derudover kan journalen have betydning, hvis klienten fortsætter forløbet hos en anden behandler. Endelig er journalen et dokument, der har betydning for klientens retssikkerhed, jf. regler om aktindsigt.

Psykolognævnet forholder sig til journalisering af behandlingsforløb ved skærpet tilsyn eller påbud, hvor nævnet kan stille krav om, at psykologen indsender journaler samt efterlever de specifikke krav til journalføring. Ved tilsynet i Psykolognævnet kan særligt følgende krav til journalføring i behandlingsforløb fremhæves:³⁸⁾

- Information om klientens navn, alder og bopæl
- Årsag til henvendelse eller henvisning
- Den iværksatte intervention og formålet hermed
- Orientering herom til klienten
- Eventuel anbefaling af kontakt med andre instanser

Offentligt ansatte autoriserede psykologer er omfattet af de bestemmelser om offentlige ansættelsessteders journalføring, opbevaring og kassation m.v., som følger af anden lovgivning.³⁹⁾

5.3. Særligt om optagelser med billede og lyd

Der skal ved samspilsobservationer, som optages på video, forudgående indhentes skriftligt informeret samtykke hos den eller de personer, der skal medvirke. Samtykket er alene gældende for den periode, undersøgelsen varer, og indtil der foreligger en erklæring. For børn og unge under 18 år skal samtykket indhentes hos forældremyndighedsindehaveren.

Samtykkeerklæringen, som benyttes ved indhentning af samtykke, vedlægges journalen.

Den person, der skal give sit samtykke, skal forud herfor informeres på tilstrækkelig vis om, hvad der gives samtykke til, og at et samtykke kan trækkes tilbage. Der skal herunder bl.a. informeres om, hvorfor man ønsker at optage personen, og hvad videooptagelserne efterfølgende skal bruges til.

Destruktion skal foregå under forsvarlige forhold, og det skal sikres, at personfølsomme oplysninger ikke efterfølgende kan udledes af materialet.

5.4. Hvem ejer journalen?

Er den autoriserede psykolog ansat ved en offentlig myndighed, herunder en selvejende institution eller lignende, der drives for offentlige midler, tilhører journalen ansættelsesstedet, da psykologen er underlagt de gældende journalføringsregler for ansættelsesstedet og fører sin journal i myndighedens eller institutionens journalsystem.

Er den autoriserede psykolog selvstændig eller privat ansat, tilhører journalen psykologen selv.

En psykolog, der udfører en opgave for Familieretshuset, en kommune, en domstol eller anden offentlig myndighed, betragtes ikke som ansat på det pågældende sted, og psykologens journal om undersøgelsesopgaven tilhører derfor psykologen selv.

5.5. Opbevaring af journalen

Autoriserede psykologer skal opbevare deres journaler forsvarligt i mindst 5 år regnet fra tidspunktet for den senest foretagne optegnelse.⁴⁰⁾

Om de nærmere retningslinjer for opbevaring af journaler henvises til bekendtgørelse om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser.

5.6. Aktindsigt

Autoriserede psykologer har pligt til efter anmodning at udlevere en kopi af journalen til den klient eller undersøgte, som journalen vedrører.⁴¹⁾

Det gælder uanset, om den autoriserede psykolog er offentligt ansat eller privatpraktiserende.

For offentligt ansatte autoriserede psykologer gælder desuden forvaltningslovens og offentlighedslovens regler om aktindsigt.⁴²⁾

Med journalen menes som udgangspunkt alt, hvad der er journaliseret om klienten eller om undersøgte. Det vil sige også råmateriale i form af svar på tests og lignende.

Retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, vedkommendes interesse i at få aktindsigt bør vige for afgørende hensyn til vedkommende selv eller til andre private interesser.⁴³⁾

Hvis den autoriserede psykolog vurderer, at der som følge heraf ikke kan gives aktindsigt i en journal eller i dele af en journal, skal psykologen begrunde afslaget på aktindsigt over for den person, der har bedt om aktindsigt. Hvis der er klageadgang, skal psykologen desuden vejlede herom.

5.7. Særligt om aktindsigt i autoriserede psykologers journaler om undersøgelse, rådgivning eller behandling af mindreårige

Om en mindreårig skal have adgang til aktindsigt i egen journal vil afhænge af, om barnet har den fornødne modenhed til at forstå, hvad aktindsigt i de pågældende dokumenter indebærer. I langt de fleste tilfælde kan der gives aktindsigt til mindreårige, der er mellem 12 og 15 år, da de i almindelighed må antages at kunne forstå, hvad aktindsigten indebærer.

Kun i helt særlige tilfælde bør unge mellem 15 og 18 år nægtes adgang til at få aktindsigt med henvisning til vedkommendes alder.

Børn og unge, der er fyldt 12 år, har selvstændig klageadgang efter servicelovens bestemmelser.⁴⁴⁾ For at kunne udnytte klageadgangen må barnet eller den unge derfor som udgangspunkt kunne få aktindsigt i sin egen sag.

Retten til aktindsigt i journaler om mindreårige omfatter også forældremyndighedsindehaverne.

For information om aktindsigt i psykologers journaler i sager om særlig støtte til børn og unge efter serviceloven henvises til Socialministeriets skrivelse nr. 207 af 28. november 1994 om orientering om psykologerklæringer i børnesager m.v.

5.8. Begrænsninger i forældremyndighedsindehaverens ret til aktindsigt

Det kan være, at der i den mindreåriges journal er registreret fortrolige oplysninger⁴⁵⁾, som barnet har givet den autoriserede psykolog, om både barnets egne forhold, familiære forhold eller forhold til andre personer – oplysninger som er en nødvendig del af et beslutningsgrundlag for at kunne iværksætte de rigtige foranstaltninger.

Efter reglerne om aktindsigt vil forældremyndighedsindehaverne som udgangspunkt også have ret til aktindsigt i sådanne oplysninger, men den autoriserede psykolog skal i hvert konkret tilfælde overveje, om der er afgørende hensyn til barnets eller andres interesser, der taler imod, at forældremyndighedsindehaverne skal have aktindsigt i journalen eller i dele af journalen.

Efter en konkret vurdering vil det være muligt at undlade at udlevere visse akter eller oplysninger, hvis aktindsigt heri vil kunne skade forholdet mellem barnet og forældremyndighedsindehaverne.

Hvis barnet modsætter sig aktindsigt, skal psykologen tage stilling til, om forældremyndighedsindehaverens aktindsigt kan begrænses.

5.9. Klager over afslag på aktindsigt

Det fremgår af psykologlovens § 14, stk. 5, at afslag på en anmodning om aktindsigt vedrørende en autoriseret psykologs virksomhed inden for sundhedsvæsenet kan påklages til Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn.

Uden for sundhedsvæsenet kan et afslag på en anmodning om aktindsigt påklages til den myndighed, som er klageinstans i forhold til den autoriserede psykologs virksomhedsområde i øvrigt i den sag, begæringen om aktindsigt vedrører.

Det betyder, at en klage over psykologens afslag på aktindsigt uden for sundhedsvæsenet skal sendes til opdragsgiver.

6. Udfærdigelsen af erklæringer - § 16

6.1. Generelt om erklæringer

6.1.1. Hvad er en erklæring?

En erklæring er et skriftligt stykke arbejde, hvor en eller flere problemstillinger belyses. Erklæringer udarbejdes ofte på baggrund af en undersøgelse. Det er indholdet af det skriftlige stykke arbejde, der er afgørende for, om der er tale om en erklæring i psykologlovens forstand.

Erklæringer kan f.eks. have form som:

- erklæringer om undersøgelsesopgaver, herunder børnesagkyndige undersøgelser, forældrekompetenceundersøgelser, tilknytningsundersøgelser, en pædagogisk psykologisk vurdering (PPV), observationsundersøgelser, psykologiske undersøgelser, neuropsykologiske undersøgelser m.v.
- statusrapporter
- udtalelser, vurderinger m.v., uanset om det er en klient, patient eller en myndighed, der har bedt om arbejdet

Listen er ikke udtømmende.

6.1.2. Omhu og uhildethed

Pligten til at udvise omhu og uhildethed ved udfærdigelsen af erklæringer er udtryk for en retlig standard. Heri ligger, at forståelsen af, hvad der er omhu og uhildethed kan undergå ændringer i takt med udviklingen inden for det pågældende fagområde og den almindelige samfundsudvikling.

Grundlæggende formelle krav til en erklæring:

- Oplysninger om undersøgte/klienten. Det skal tydeligt fremgå, hvem erklæringen vedrører, fx navn, fødselsdato eller cpr-nr., evt. adresse og sagsnr. Ligeledes skal det fremgå af erklæringen, hvilken undersøgelse, det drejer sig om, f.eks. om der er tale om en børnesagkyndig undersøgelse, en forældrekompetenceundersøgelse, en statusattest m.v.
- Opdragsgiver. Det skal tydeligt fremgå, hvem der har bedt om psykologens arbejde, uanset om det er en myndighed eller undersøgte/klienten selv.
- Dato for erklæringens afsendelse til opdragsgiver. Hvis erklæringen vedrører en undersøgelse, som en offentlig myndighed har bedt psykologen om at udarbejde, skal det fremgå, hvornår psykologen har sendt erklæringen til myndigheden/opdragsgiver.
- Den autoriserede psykologs navn og adresse.
- Gengivelse af opdraget. Hvis erklæringen vedrører en undersøgelse, som den autoriserede psykolog har udarbejdet på baggrund af et opdrag, skal erklæringen indeholde en gengivelse af det opdrag, psykologen har fået, eventuelt uddybet med psykologens faglige forståelse og tolkning af opdraget.
- Angivelse af undersøgelsesperioden. Hvis erklæringen er baseret på en undersøgelse, som psykologen har foretaget, skal det fremgå, i hvilken periode undersøgelsen har fundet sted med en redegørelse for undersøgelsens indhold.
- Redegørelse for sagens informationer. Erklæringen skal rumme en redegørelse for sagens informationer, og det skal være muligt for læseren at skelne mellem psykologens beskrivelser og psykologens vurderinger. Ligeledes skal der være sammenhæng mellem redegørelsens præmisser og den samlede vurdering og konklusion. Den samlede vurdering og konklusion skal bygge på og være i overensstemmelse med de oplysninger, der er beskrevet i erklæringen.

- Henvisning til kilder. Det skal fremgå tydeligt, hvor erklæringens oplysninger stammer fra. Det vil sige, at den autoriserede psykolog skal sørge for at henvise til kilder i erklæringen.
- Forståelig sproglig udformning. Erklæringen skal sprogligt udformes under hensyn til, at klient eller undersøgte og opdragsgiver umiddelbart skal kunne forstå den. Psykologfaglige udtryk bør som hovedregel forklares.

I kravet om uhildethed ligger, at erklæringen skal være så objektivt velbegrunder som mulig, så den hverken uretmæssigt begunstiger den, erklæringen vedrører, eller andre personer eller myndigheder.⁴⁶⁾

6.1.3. Hvem har ansvaret for en erklærings indhold?

En autoriseret psykolog bærer ansvaret for de erklæringer, psykologen underskriver, herunder for omfanget, indholdet og udførelsen af den eventuelle undersøgelse, som erklæringen vedrører.

Det gælder uanset, om det er den autoriserede psykolog selv, der har udfærdiget erklæringen i sin helhed, eller om erklæringen eller en del heraf er udfærdiget af andre fagpersoner, herunder andre psykologer, læger, socialrådgivere, pædagoger m.v.

Det betyder, at Psykolognævnet fører tilsyn med en autoriseret psykolog, som er underskriver af en erklæring, uanset om psykologen har udfærdiget erklæringen i sin helhed, eller blot er medunderskriver på erklæringen, f.eks. i sin egenskab af leder, medarbejder eller supervisor.

6.1.4. Retningslinjer og vejledninger

For nogle af de ovennævnte former for undersøgelser er der udarbejdet retningslinjer og vejledninger for, hvad en god undersøgelse skal indeholde, og hvad undersøgeren generelt skal være opmærksom på.⁴⁷⁾

Den autoriserede psykolog bør orientere sig i de retningslinjer og vejledninger, der findes på området for den undersøgelse, der foretages, således at man er bekendt med, hvad en konkret undersøgelse sædvanligvis bør indeholde for at kunne opfylde sit formål.

De forskellige faglige retningslinjer og vejledninger, der er udarbejdet af andre myndigheder og organisationer, er ikke bindende i forhold til den vurdering, som Psykolognævnet foretager af de autoriserede psykologers arbejde.

Psykolognævnet foretager ikke en faglig vurdering af den autoriserede psykologs faglige vurderinger og konklusioner.

6.1.5. Metodefrihed

Autoriserede psykologer har metodefrihed inden for fagets rammer.

Den autoriserede psykolog skal bruge de metoder, som er relevante til at belyse de problemstillinger eller temaer, som kan udledes af opdraget.

Den autoriserede psykolog skal i erklæringen om undersøgelsen redegøre fagligt for sit metodevalg, og det skal af erklæringen fremgå, hvilke temaer informationsindsamlingen har søgt belyst.

I de følgende afsnit gennemgås Psykolognævnets praksis for omhu og uhildethed ved udfærdigelsen af erklæringer om undersøgelsesopgaver. Praksis er primært baseret på erklæringer om børnesagkyndige undersøgelser, forældrekompetenceundersøgelser og observationsundersøgelser.

6.1.6. Hvad skal erklæringen indeholde?

Nedenfor gennemgås de forskellige elementer, der skal redegøres for i erklæringen med udgangspunkt i erklæringer om undersøgelsesopgaver inden for børne- og familieområdet. Det vil sige typisk det, der indgår i erklæringer om børnesagkyndige undersøgelser og forældrekompetenceundersøgelser. Retningslinjerne for redegørelserne i erklæringer om andre former for undersøgelser skal tilpasses det indhold og omfang, den konkrete undersøgelse har.

6.1.6.1. Opdraget

Den autoriserede psykolog skal i erklæringen redegøre for det opdrag, psykologen har fået af myndigheden. Opdraget skal gengives i sin helhed i erklæringen, så det fremgår, hvilken opgave psykologen har fået.

Den autoriserede psykolog skal udfærdige en erklæring på baggrund af undersøgelsen og i erklæringen besvare de spørgsmål, som opdraget stiller.

Har der undervejs i undersøgelsen været drøftelser med opdragsgiver om indholdet af opdraget, f.eks. for at uddybe, hvad undersøgelsen skal indeholde, skal dette også fremgå i erklæringen.

6.1.6.2. Sagens baggrund og undersøgelsens formål

En erklæring indgår som oplysningsgrundlag i de beslutninger, myndigheden træffer om klientens forhold, og det er af den grund vigtigt, at erklæringen kan stå alene. Derfor skal sagens baggrund og undersøgelsens formål være beskrevet i erklæringen.

Den autoriserede psykolog skal redegøre for sagens baggrund ud fra sagens akter. Den autoriserede psykolog bør beskrive, hvilke sagsakter der ligger til grund for redegørelsen.

I gengivelsen af indholdet i sagsakterne skal psykologen sagligt referere de for undersøgelsen væsentligste oplysninger. Det vil sige, at de oplysninger, der er inddraget i vurderingen, skal fremgå af erklæringen med angivelse af, hvorfra oplysningerne stammer.

Den autoriserede psykolog skal desuden beskrive i erklæringen, hvis der er modtaget og eventuelt inddraget sagsakter fra undersøgte, eller hvis psykologen selv har indhentet andre oplysninger til brug for undersøgelsen.

Når de væsentligste oplysninger fra sagsakterne er refereret i erklæringen, bidrager det til, at erklæringen kan stå alene og får værdi som en selvstændig del af oplysningsgrundlaget i opdragsgivers sag. Samtidig skaber det et overblik over den sag, der er baggrunden for, at undersøgelsen er iværksat.

Det er vigtigt, at den autoriserede psykolog i beskrivelsen af sagsakterne holder sig til kun at referere oplysningerne.

6.1.6.3. Undersøgelsens forløb

Som udgangspunkt foregår en undersøgelse i psykologens klinik eller på psykologens arbejdsplads. Hvis dette ikke er tilfældet, skal det fremgå i erklæringen.

Det skal desuden fremgå, hvor mange samtaler, observationer og tests, der er gennemført med den eller de undersøgte med oplysning om dato.

Den autoriserede psykolog skal desuden redegøre for undersøgelsens forløb i det omfang, det er relevant. Det kan f.eks. være relevant, hvis:

- der har været problemer undervejs i undersøgelsen, herunder hvis den autoriserede psykolog har måttet afbryde undersøgelsesforløbet

- undersøgelsen har taget længere tid end forventet
- andre personer har deltaget i undersøgelsen, herunder fagpersoner eller bisiddere
- der har været andre særlige forhold undervejs i undersøgelsen

6.1.6.4. Undersøgelsens indhold

Den autoriserede psykolog skal redegøre for det oplysningsgrundlag, undersøgelsen er baseret på, for sine faglige overvejelser og for de vurderinger og konklusioner, psykologen kommer frem til på baggrund af sin undersøgelse.

Undersøgelsens indhold skal være beskrevet i erklæringen. Det vil sige, hvilke elementer den autoriserede psykolog har inddraget i sin undersøgelse, f.eks. samtaler, observationer og tests.

6.1.6.5. Samtaler og interviews

Erklæringen skal indeholde en beskrivelse af de for undersøgelsen relevante oplysninger, som undersøgte giver under samtalerne eller interviewene. Samtaler og interviews kan være semistrukturerede eller finde sted ud fra standardiserede metoder, og information herom skal fremgå af erklæringen.

Den autoriserede psykolog skal holde sig til kun at referere undersøgtes oplysninger i beskrivelsen af interviewet, og dermed sikre, at der er en klar adskillelse mellem beskrivelse og vurdering i erklæringen. Det er vigtigt, at den autoriserede psykolog holder sine beskrivelser og sine vurderinger adskilt i erklæringen, så en læser ikke er i tvivl om, hvornår psykologen beskriver nogle forhold, og hvornår psykologen foretager sin vurdering heraf.

Den autoriserede psykolog skal ikke referere mere information fra det indsamlede materiale, end det er nødvendigt for at formidle de fagligt funderede vurderinger tydeligt. Det vil sige, at oplysninger, der er tillagt vægt ved vurderingen, skal fremgå af erklæringen.

Hvis undersøgelsen omfatter parter i en konfliktsag, skal den autoriserede psykolog være opmærksom på at bruge så ensartet sprogbrug som muligt i beskrivelsen af begge parter, og så vidt muligt undgå at anvende negativt ladede udtryk i beskrivelserne. Det kan være fagligt velbegrundet, at en undersøgelse er mere kritisk over for den ene part end den anden, men det må i så fald fremgå af psykologens vurderinger og være beskrevet så fagligt velbegrundet som muligt.

Har den autoriserede psykolog holdt samtaler med andre personer end de undersøgte, herunder fagpersoner eller nærtstående med kendskab til undersøgte, skal disse samtaler også beskrives i erklæringen med oplysning om, hvem psykologen har talt med.

6.1.6.6. Observationer

Hvis der indgår observationer i undersøgelsen, f.eks. observationer af samspillet mellem barn og forælder, skal der redegøres for observationerne i erklæringen.

Det er et krav, at den autoriserede psykolog, som foretager en observation, beskriver nogle forhold om forældre/barn-samspil, som er relevante for at vurdere kvaliteten af interaktionen mellem forældre og barn. Beskrivelser af det observerede og psykologens vurderinger heraf skal være adskilte. De beskrivelser, der danner grundlag for vurderingerne af observationerne, må ikke kun fremgå i bilag til erklæringen, fordi det kan medføre, at vurderingerne i erklæringen ikke fremstår underbyggede.

Det skal fremgå, hvis den autoriserede psykolog har valgt en særlig struktur under observationerne, og hvis andre end undersøgte og psykologen har været til stede under observationerne, f.eks. en ægtefælle, en anden fagperson eller en tolk.

Observationer, som er foretaget ud fra strukturerede samspilsmetoder, beskrives med afsæt i de faglige parametre, som metoderne anvender.

6.1.6.7. Testning

Testning kan være en del af udredningen. Det skal fremgå, hvilke tests den autoriserede psykolog har anvendt og med hvilket formål. Den autoriserede psykolog bør beskrive, hvad testen måler og skal følge de fastsatte retningslinjer for administration, gennemførelse og tolkning. Der skal redegøres for testresultaterne.

6.1.6.8. Vurderinger og konklusioner

Det er væsentligt, at der i erklæringen er delvurderinger for de enkelte elementer i undersøgelsen, og at disse delvurderinger indgår i den samlede konklusion, ligesom psykologens faglige overvejelser skal fremgå af konklusionen.

I vurderingerne skal den autoriserede psykolog forholde sig fagligt til de beskrivelser og informationer, der fremgår eller er indhentet i undersøgelsen.

Det skal være tydeligt, hvilke oplysninger vurderingerne er baseret på, og vurderingerne skal være underbygget og i overensstemmelse med de beskrivelser, der fremgår af erklæringen.

I konklusionerne sammenholder den autoriserede psykolog vurderingerne fra de forskellige elementer, herunder forholder sig til eventuelle uoverensstemmelser mellem de forskellige oplysninger, observationer og testresultater og inddrager ikke kun enkelte elementer eller kun det, der understøtter psykologens kliniske indtryk.

Konklusionerne skal være underbygget af det, der fremgår af erklæringen. Det vil sige, at der ikke kan inddrages nye oplysninger eller vurderinger i konklusionerne, som ikke er beskrevet i erklæringens øvrige afsnit.

Den faglige vurdering skal pege på, hvad der er til klientens/barnets bedste. Psykologen skal beskrive, hvad der er fagligt belæg for, og besvare de spørgsmål, opdraget stiller, men være bevidst om, at kompetencen til at iværksætte foranstaltninger ligger hos opdragsgiver. Psykologen skal derfor undlade at komme med håndfaste anbefalinger om iværksættelse af konkrete foranstaltninger. Hvis opdragsgiver aktivt beder den autoriserede psykolog om at komme med anbefalinger, skal psykologen gøre det i den udstrækning, der er fagligt belæg for det.

Hvis psykologen undervejs i sin undersøgelse derudover bliver opmærksom på særlige behov hos barnet eller i det miljø, barnet befinder sig i, bør den autoriserede psykolog redegøre for sine faglige overvejelser (i relation til barnets behov og til undersøgelsen).

6.1.6.9. Redegørelse for gennemgangen af erklæringen med undersøgte⁴⁸⁾

Det, at gennemgå en erklæring med undersøgte, er en del af den undersøgelse, den autoriserede psykolog foretager. En gennemgang af erklæringen med undersøgte bidrager væsentligt til undersøgtes retssikkerhed, da undersøgte herved bliver bekendt med undersøgelsens konklusion. Samtidig giver det mulighed for, at eventuelle faktuelle fejl og graverende misforståelser i erklæringen bliver rettet, inden erklæringen sendes til opdragsgiver. Det er psykologen, der afgør, i hvilket omfang der eventuelt kan redigeres i erklæringen.

Det har betydning for undersøgte, at erklæringens faktuelle oplysninger er korrekte. Hvis erklæringen skal anvendes i en sag hos en myndighed, bliver erklæringen i sin helhed registreret hos myndigheden,

og erklæringens oplysninger bliver lagt til grund for det videre sagsforløb og for afgørelsen i sagen hos myndigheden.

Det er endvidere god psykologskik, at den undersøgte får en personlig tilbagemelding på, hvad den autoriserede psykolog har fået ud af de oplysninger, som undersøgte har bidraget med i undersøgelsen.

Hvis dette fraviges, skal det begrundes i erklæringen.

Det forhold, at undersøgte er udeblevet fra eller har aflyst en aftalt gennemgang en enkelt gang eller har givet udtryk for, at det kan være svært at finde tid til en gennemgang, kan ikke begrunde, at erklæringen ikke er blevet gennemgået med undersøgte.

Som udgangspunkt skal opdragsgiver ikke være til stede ved gennemgangen. Er der forhold, der gør det nødvendigt, at opdragsgiver skal deltage, skal det fremgå af erklæringen.

Den autoriserede psykolog skal redegøre for gennemgangen i erklæringen om undersøgelsen, herunder for hvornår erklæringen er gennemgået med undersøgte, og hvilke rammer gennemgangen blev gennemført under, herunder hvem der var til stede.

Hvis eventuelle indsigelser fra undersøgte undtagelsesvist medfører, at undersøgelsen må genoptages, og den autoriserede psykolog herefter vælger at ændre i sine vurderinger og konklusioner, skal erklæringen gennemgås på ny med undersøgte i forhold til de ændringer, psykologen har foretaget.

6.1.7. Hvornår kan en gennemgang undlades eller ske efter, at erklæringen er sendt til opdragsgiver?

En gennemgang af erklæringen med undersøgte kan undlades af hensyn til den undersøgtes/barnets sikkerhed i sager med vold og overgreb, hvis den autoriserede psykolog vurderer, at barnet kan lide overlast. Dette skal fremgå i erklæringen.

Den autoriserede psykolog kan på baggrund af undersøgelsens resultater vurdere, at det af hensyn til den svageste part, her barnet, er nødvendigt, at opdragsgiver bliver bekendt med resultatet først, hvis det vurderes, at der er en risiko for, at undersøgte ved at få kendskab til undersøgelsens resultater vil kunne forhindre myndigheden i at foretage de nødvendige skridt. Dette skal fremgå i erklæringen.

Den autoriserede psykolog kan på baggrund af undersøgelsens resultater vurdere, at det er nødvendigt, at opdragsgiver bliver bekendt med resultatet først. F.eks. hvis det vurderes, at der er en risiko for, at undersøgte vil gøre skade på sig selv eller andre. Dette skal fremgå i erklæringen.

En gennemgang af erklæringen med undersøgte kan undlades i sager, hvor den autoriserede psykolog vurderer, at psykologens egen sikkerhed kan komme i fare.

En gennemgang kan efter sagens konkrete omstændigheder være umulig at gennemføre, inden den sendes til opdragsgiver, eller i det hele taget. Er det tilfældet, skal der redegøres herfor i erklæringen.

Det kan være begrundet i undersøgtes forhold, f.eks. hvis undersøgte ikke ønsker en gennemgang af erklæringen, eller hvis det er umuligt at få aftalt en tid til en gennemgang inden for rimelig tid, inden psykologen er nødt til at sende erklæringen til opdragsgiver. Dette noteres i erklæringen.

6.1.8. Hvem har ret til at få erklæringen gennemgået?

Erklæringen skal gennemgås med undersøgte. Det vil sige den eller de personer, der har været genstand for den autoriserede psykologs undersøgelsesopgave.

Det er kun undersøgte, der har krav på at få erklæringen gennemgået.

6.1.8.1. Mindreårige

Hvis den autoriserede psykolog har haft til opgave at undersøge en mindreårig, skal psykologen konkret overveje, om undersøgte er moden nok til at kunne forstå det, der bliver gennemgået. Hvis undersøgte ikke vil kunne forstå, det der bliver gennemgået, tjener en gennemgang af erklæringen med undersøgte ikke sit formål.

Undersøgtes forældre har ikke krav på at få erklæringen om undersøgelsen af den mindreårig gennemgået, hvis de ikke selv har deltaget i den. Det kan fx være ved en psykologisk undersøgelse af et anbragt barn. Det gælder, uanset om de har forældremyndigheden over undersøgte, uanset hvilken alder undersøgte har, og uanset om erklæringen ikke kan gennemgås med undersøgte selv.

Har forældrene også været genstand for undersøgelsen, skal erklæringen herom også gennemgås med forældrene. Har forældrene alene været inddraget i undersøgelsen i form af en anamnesesamtale eller lignende til brug for undersøgelsens oplysningsgrundlag og ikke til brug for en undersøgelse af forældrene, skal erklæringen ikke gennemgås med forældrene.

Det samme gør sig gældende for plejeforældre i forbindelse med undersøgelser i sager om anbringelse af børn.

6.1.9. Hvilke erklæringer skal gennemgås med undersøgte?

Efter Psykolognævnets praksis er det ved udfærdigelsen af erklæringer om undersøgelser på børne- og familieområdet vigtigt, at erklæringen bliver gennemgået med den eller de undersøgte, inden erklæringen sendes til den myndighed, der har bedt om at få undersøgelsen foretaget, det vil sige opdragsgiver.

Det er f.eks. erklæringer om:

- børnesagkyndige undersøgelser
- forældrekompetenceundersøgelser
- observationsundersøgelser
- tilknytningsundersøgelser
- PPV-undersøgelser
- psykologiske undersøgelser i psykiatrisk regi

Listen er ikke udtømmende.

Efter nævntes praksis er det som udgangspunkt ikke et krav, at helbredserklæringer, statusattester og lignende erklæringer til brug for myndigheders vurderinger af sager i beskæftigelsesregi om f.eks. ret til økonomisk støtte, skal gennemgås med den person, erklæringen vedrører.

6.1.10. Gennemgang med opdragsgivers tilstedeværelse

Som udgangspunkt skal opdragsgiver ikke være til stede under gennemgangen af erklæringen med undersøgte.

Under konkrete omstændigheder kan det imidlertid være velbegrundet og vidne om omhu, at opdragsgiver er til stede under gennemgangen, eller at opdragsgiver bliver bekendt med erklæringens indhold før undersøgte.

Begrundelsen for opdragsgivers tilstedeværelse skal fremgå af erklæringen, fordi man fraviger udgangspunktet om, at erklæringen skal gennemgås med den undersøgte, inden den sendes til opdragsgiver.

Det kan f.eks. være, at myndigheden eller den autoriserede psykolog vurderer, at der er en risiko for, at undersøgte vil reagere kraftigt på undersøgelsens resultat, og at det ikke på anden måde er muligt at betrygge psykologen under gennemgangen, end at opdragsgiver er til stede.

Opdragsgivers tilstedeværelse under gennemgangen kan f.eks. også være velbegrundet i den situation, hvor det viser sig, at der er behov for en akutanbringelse af de involverede børn.

Opdragsgivers tilstedeværelse under gennemgangen er velbegrundet, hvis undersøgte selv ønsker, at opdragsgiver deltager.

Har opdragsgiver været til stede under gennemgangen af erklæringen om en undersøgelse af plejeforældre, giver det ikke grundlag for kritik. Det skyldes, at plejeforældre er ansat af opdragsgiver til at varetage plejen og omsorgen for et barn. Undersøgelser af f.eks. et plejebarns tilknytning til plejeforældrene som led i en sag om videreført anbringelse⁴⁹⁾ er som udgangspunkt relateret til plejeforældrenes ansættelse hos opdragsgiver. Opdragsgiver fungerer som arbejdsgiver for plejeforældrene, og der er dermed ikke de samme hensyn at tage til plejeforældrene, herunder i forbindelse med gennemgangen af erklæringen om undersøgelsen.

6.1.11. Rammerne for gennemgangen

Der er som udgangspunkt ingen krav til rammerne for gennemgangen.

I de tilfælde, hvor den autoriserede psykolog har udarbejdet undersøgelsen efter anmodning fra en offentlig myndighed, bør psykologen ikke udlevere en kopi af erklæringen til undersøgte efter gennemgangen, da erklæringen tilhører opdragsgiver.

Tilstedeværelse af bisiddere og andre udenforstående

Som udgangspunkt er det kun den eller de undersøgte og den autoriserede psykolog, der er til stede under gennemgangen af erklæringen.

Der kan være tilfælde, hvor det er nødvendigt med andres deltagelse, f.eks. en tolk.

Der kan også i nogle tilfælde være et ønske fra undersøgte om at have en bisidder med under gennemgangen af erklæringen.

Den autoriserede psykolog kan med en faglig begrundelse afvise en anmodning fra forældre om at lade sig bistå af en bisidder. Dette sker med henvisning til § 8, stk. 2 i forvaltningsloven. Eller principperne heri, hvor retten til at lade sig bistå kan fraviges på grund af andre interesser.⁵⁰⁾

Der kan være situationer, hvor den undersøgte efter den autoriserede psykologs opfattelse har behov for en bisidder. Hvis dette iværksættes efter aftale med den undersøgte, skal det fremgå af erklæringen.

6.2. Partsindlæg

6.2.1. Hvad er et partsindlæg?

De erklæringer, som autoriserede psykologer udarbejder for en borger, kan karakteriseres som partsindlæg. Denne form for erklæringer baserer sig typisk alene på oplysninger fra den eller de personer, der har bedt psykologen om at udarbejde erklæringen.

Det kan f.eks. være:

- erklæringer, som udfærdiges efter den ene forælders anmodning i en konfliktsag med den anden forælder⁵¹⁾

- erklæringer, som udfærdiges for et forældrepar til brug for parrets fælles sag
- erklæringer, som udfærdiges for en borger til brug for borgerens sag om økonomisk støtte.

Listen er ikke udtømmende.

6.2.2. Indholdet af partsindlæg

En autoriseret psykolog må gerne udfærdige partsindlæg, men psykologen skal være opmærksom på, at partsindlæg også skal udfærdiges med omhu og uhildethed.

Den autoriserede psykolog skal desuden være opmærksom på, at vedkommende udtaler sig som fagperson, og at skriftlige udtalelser, som vedkommende afgiver, kan komme til at indgå som psykologfaglige dokumenter i en offentlig myndigheds sag, selv om udtalelserne ikke blev rekvireret og udfærdiget til det formål.

Det er ved partsindlæg særlig vigtigt, at det fremgår tydeligt, hvem der har bedt om, at den autoriserede psykolog udfærdiger erklæringen. Det kan have betydning for en erklærings værdi som oplysningsgrundlag i en materiel sag hos en myndighed, om undersøgelsen af et barn f.eks. er foretaget på foranledning af den ene forælder eller på foranledning af en formel henvisning fra en praktiserende læge.

Hvis en erklæring fortrinsvist eller udelukkende baserer sig på den ene parts oplysninger, skal det klart og utvetydigt fremgå igennem hele erklæringen, at den er baseret på oplysninger fra den ene part.

Det gælder også generelt, selv om der ikke er flere parter i den sag, erklæringen eventuelt kommer til at indgå i. I de tilfælde skal den autoriserede psykolog også gøre opmærksom på, at erklæringen udelukkende baserer sig på én enkelt persons oplysninger.

Klarheden om oplysningsgrundlaget kan f.eks. opnås ved generelt i udtalelsen at redegøre for oplysningsgrundlaget og ved specifikt i de vurderende afsnit at gøre opmærksom på, at vurderingen udelukkende bygger på ensidigt tilvejebragte oplysninger.

Den autoriserede psykolog skal som udgangspunkt holde sig fra at komme med udtalelser om den anden part og andre personer, som psykologen måske aldrig har haft samtaler med, eller haft i en undersøgelsesramme. Psykologen skal afholde sig fra at foretage vurderinger af andre personer, end dem, der har leveret informationsgrundlaget.

Psykologen skal desuden som udgangspunkt undgå at give anbefalinger om fremtidige tiltag, når erklæringen alene baserer sig på oplysninger fra én person.

6.3. Underretninger

6.3.1. Underretningspligten

Autoriserede psykologer har som fagpersoner en skærpet underretningspligt efter servicelovens kapitel 27.

Herefter har enhver, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, pligt til at underrette kommunen.⁵²⁾

Videre har offentligt ansatte og andre med offentlige hverv pligt til at underrette kommunen, hvis de i deres virke bliver bekendt med, at:

- 1) et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,

- 2) et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
- 3) et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller
- 4) et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.⁵³⁾

Det fremgår af bekendtgørelsen om underretningspligt over for kommunen⁵⁴⁾, at også personer, der er beskæftiget ved selvejende daginstitutioner og klubber, opholdssteder, familiepleje, krisecentre, behandlingstilbud eller andre private tilbud, der for det offentlige udfører opgaver rettet mod personer med sociale eller andre særlige problemer, er omfattet af den skærpede underretningspligt.

6.3.2. Indgivelse af underretninger

Som en følge af, at der er pligt til at underrette en kommune ved kendskab til ovenstående forhold, er det at indgive en underretning herom, at vise omhu og samvittighedsfuldhed i sit virke som autoriseret psykolog.

Det er den autoriserede psykologs pligt at underrette kommunen, hvis psykologen er bekymret. Det er ikke psykologens opgave at vurdere sandhedsværdien af de oplysninger, psykologen har fået kendskab til i sit virke, og som giver psykologen grundlag for bekymringerne.

For mere information om underretningspligten henvises til oven for nævnte bekendtgørelse om underretningspligt over for kommunen samt servicelovens og sundhedslovens bestemmelser.

6.4. Andet skriftligt arbejde

Uanset hvilket skriftligt arbejde, der er tale om (mails, journaler, underretninger og andet skriftligt arbejde), skal den autoriserede psykolog udfærdige dette med omhu og uhildethed.

7. Psykolognævnets afgørelser om alvorlig kritik

Det er altid en konkret vurdering, om der er grundlag for at udtale alvorlig kritik.

I Psykolognævnets vurdering heraf indgår følgende forhold:

- karakteren og alvoren af de enkelte kritikpunkter
- kritikpunktet eller kritikpunkternes betydning for det arbejde, psykologen har foretaget
- mængden af forhold, der er kritisable, eller som ville have bidraget til erklæringens værdi
- om den autoriserede psykolog tidligere har fået kritik eller alvorlig kritik for samme forhold.

Det vil f.eks. kunne give grundlag for at udtale alvorlig kritik, hvis:

- den autoriserede psykolog har fremstået partisk over for den ene part i en undersøgelsesopgave
- den autoriserede psykolog i væsentlig grad har overskredet grænserne for sin rolle som undersøger
- den autoriserede psykologs vurderinger og konklusioner i en erklæring ikke fremstår underbygget i erklæringen
- der er adskillige mangler og kritikpunkter i det arbejde, den autoriserede psykolog har foretaget

- den autoriserede psykolog gentagne gange begår de samme fejl i sit virke og/eller de samme mangler i en erklæring.

Social- og Ældreministeriet, den 3. juni 2021

PÅ PSYKOLOGNÆVNETS VEGNE
SANNE BAGER
FORMAND

- 1) § 17a, stk. 4, 2. pkt. i lov om psykologer m.v., jf. lovbekg. nr. 1534 af 01/07/2021 (Psykologloven).
- 2) Begrebet "uhildethed" er beskrevet nærmere i pkt. 6.1.2 om omhu og uhildethed.
- 3) Psykolognævnets database over autoriserede psykologer: <https://ast.dk/naevn/psykolognaevnet/find-autoriserede-psykologer/#/>.
- 4) For mere information om børnesagkyndige undersøgelser henvises til Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9256 af 20/03/2019 om børnesagkyndige undersøgelser.
- 5) For mere information om forældrekompetenceundersøgelser henvises til Socialstyrelsens vejledende retningslinjer, <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/retningslinjer-for-udarbejdelse-og-anvendelse-af-foraeldrekompetenceundersogelser>.
- 6) Jf. bemærkningerne til § 2 a i L 52 Forslag til lov om ændring af lov om psykologer m.v. (Samling 2016-17).
- 7) Det fremgår af Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside, www.stps.dk.
- 8) Der henvises til pkt. 2 om autoriserede psykologers pligter og til psykologlovens kapitel 2 om autoriserede psykologers pligter.
- 9) Der henvises til § 2 c i psykologloven.
- 10) Se nærmere herom pkt. 6.1.4.
- 11) Jf. lovbemærkningerne til § 2 d i L 52 Forslag til lov om ændring af lov om psykologer m.v. (Samling 2016-17).
- 12) Jf. lovbemærkningerne til § 2 d i L 52 Forslag til lov om ændring af lov om psykologer m.v. (Samling 2016-17).
- 13) Læs mere om underretningspligten i pkt. 6.3.1.
- 14) Læs mere om tavshedspligten i pkt. 4.2.
- 15) Læs mere om indhentelse af samtykke i pkt. 4.3.
- 16) Jf. bemærkningerne til § 12 i L 23 Forslag til lov om psykologer m.v. (Samling 1992-1993).
- 17) For mere information om autoriserede psykologers virke inden for sundhedsvæsenet henvises til pkt. 3.1.3.
- 18) Der findes to internationale diagnosesystemer: International Classification of Diseases (ICD), der er udarbejdet af WHO, og Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder (DSM), der er udarbejdet af American Psychiatric Association.
- 19) Psykologlovens § 21.
- 20) Straffelovens §§ 152 og 152 c-152 f.
- 21) Retsplejelovens § 170, stk. 3.
- 22) Forvaltningslovens § 27.
- 23) Forvaltningslovens § 28, stk. 1.
- 24) Retsplejelovens § 169.
- 25) Straffelovens § 152 e.
- 26) Servicelovens §§ 153 og 154.
- 27) Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område §§ 11 a-11 c.
- 28) Psykologlovens § 2 b, stk. 1. Se pkt. 4.4 om oplysningspligten.
- 29) Databeskyttelsesforordningen, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679>.
- 30) Databeskyttelseslovens §§ 5-8
- 31) Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område § 11 c, servicelovens §§ 51 og 56 og Socialstyrelsens retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/retningslinjer-for-udarbejdelse-og-anvendelse-af-foraeldrekompetenceundersogelser>.
- 32) For information om beslutningsbeføjelser ved fælles forældremyndighed henvises til pkt. 3.1.1 i vejledning nr. 10064 af 20/12/2020 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.
- 33) Psykologlovens § 2 b, stk. 1.
- 34) Psykologlovens § 2 b, stk. 2.
- 35) Psykologlovens § 14, stk. 1 og 2.
- 36) Bekendtgørelse nr. 567 af 19. maj 2017 om autoriserede psykologers pligt til at føre ordnede optegnelser. Med ophævelsen af den tidligere bekendtgørelse herom (nr. 813 af 12. september 1994), er Psykolognævnets vejledning fra september 1995, der tog udgangspunkt heri, også ophævet. Nærværende vejledende retningslinjer erstatter vejledningen fra september 1995.
- 37) Aktindsigtsreglerne gennemgås i pkt. 5.1.5.
- 38) Bekendtgørelsens § 3.
- 39) Bekendtgørelsens § 10.
- 40) Bekendtgørelsens § 6 og psykologlovens § 14, stk. 2. Opbevaringspligten er ændret pr. 1. juli 2017 fra 3 år til 5 år. Pligten til at opbevare en journal i 5 år er gældende fra og med den 1. juli 2017.
- 41) Psykologlovens § 14, stk. 3.
- 42) Forvaltningslovens kapitel 4 og offentlighedslovens kapitel 2.
- 43) Psykologlovens § 14, stk. 4.
- 44) Servicelovens § 167.
- 45) Oplysninger der for barnet er følsomme personoplysninger.
- 46) Jf. bemærkningerne til § 16 i lovforslag L 23/1992 samt Den Danske Ordbogs definition af, at det betyder "objektivt", "fri for fordomme eller forudfattede meninger; upartisk", og at det modsatte ord er "forudindtaget".
- 47) Det er f.eks. Socialstyrelsens retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser, <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/retningslinjer-for-udarbejdelse-og-anvendelse-af-foraeldrekompetenceundersogelser> og Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9256 af 20/03/2019 om børnesagkyndige undersøgelser.
- 48) For mere information om det at gennemgå en erklæring om en undersøgelsesopgave henvises til pkt. 6.1.7 om hvornår en gennemgang kan undlades m.v., pkt. 6.1.8 om hvem, der har ret til en gennemgang, pkt. 6.1.9 om hvilke erklæringer, der skal gennemgås, pkt. 6.1.10 om gennemgang med opdragsgivers tilstedeværelse og pkt. 6.1.11 om rammerne for gennemgangen.
- 49) Retningslinjer for udarbejdelse af og anvendelse af tilknytningsundersøgelser, <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/retningslinjer-for-udarbejdelse-og-anvendelse-af-tilknytningsundersogelser>.
- 50) Tilsvarende er spørgsmål om bisidder beskrevet i Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9256 af 20/03/2019 om børnesagkyndige undersøgelser, pkt. 5.
- 51) Der henvises til pkt. 4.3.2 om undersøgelser af mindreårige på den ene forældremyndighedsindehavers anmodning.
- 52) Servicelovens § 154.
- 53) Servicelovens § 153.
- 54) Bekendtgørelse nr. 1651 af 03/08/2021 om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service.